Fagplan for praksisopplæring i praktisk-pedagogisk utdanning (12 uker)

Fagplan for praksisopplæring bygger på rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning, fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 03.04.2003. Fagplanen ble godkjent av avdelingsstyret 13.04.2005.

Fagplan for praksisopplæring i praktisk-pedagogisk utdanning (12 uker) er felles for Praktisk-pedagogisk utdanning i formgiving, kunst og håndverk (60 studiepoeng) og Praktisk-pedagogisk utdanning i drama og teaterkommunikasjon (60 studiepoeng).

Praktisk-pedagogisk utdanning i formgiving, kunst og håndverk (60 studiepoeng) omfatter følgende tre fagplaner:
- Fagplan for pedagogikk (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning.
- Fagplan for fagdidaktikk (30 studiepoeng) i formgiving, kunst og håndverk i praktisk-pedagogisk utdanning.
- Fagplan for praksisopplæring (12 uker) i praktisk-pedagogisk utdanning.

Praktisk-pedagogisk utdanning i drama og teaterkommunikasjon (60 studiepoeng) omfatter følgende tre fagplaner:
- Fagplan for pedagogikk (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning.
- Fagplan for fagdidaktikk i drama og teaterkommunikasjon (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning.
- Fagplan for praksisopplæring (12 uker) i praktisk-pedagogisk utdanning.

Innledning

Praksisopplæringen er en sentral del av den prosessen som sammen med studiefagene pedagogikk og fagdidaktikk skal bidra til studentens dannelse til læreryrket. Praksisopplæringen er et felles ansvar for studenter, faglærere på høgskolen og øvingslærere. Det skal samarbeides om en praksisopplæring som legger til rette for utvikling av en helhetlig lærerkompetanse.

I praksis gjør studenten erfaringer med læreryrket og seg selv som yrkesutøver. Praksiserfaringer synliggjør faglige, didaktiske, sosiale, etiske og personlige utfordringer i forholdet mellom studentenes aktuelle beredskap og det som trengs i yrket. Samhandling, dialog, veiledning og egen refleksjon gir grunnlag for å utvikle lærerrollen og læreridentiteten.

Mål og målområder

Studentene skal
- tilegne seg ferdigheter i å planlegge, lede og vurdere læreprosesser og undervisning innenfor de rammer lovverk og læreplaner for opplæringen setter;
- utvikle ferdighet i å tilrettelegge læringsprosesser ut fra prinsippet om tilpasset opplæring og for elever med ulik kulturell bakgrunn;
- utvikle evne til å kommunisere og samhandle med elever, kolleger, ledelse, foreldre og andre voksne i skolesamfunnet og i det frivillige kulturliv;
- kunne systematisere og analysere praksiserfaringer i lys av teori, fagplaner, skolekultur og elevforutsetninger;
- reflektere kritisk/konstruktivt over opplæring/oppdragelse og den kulturelle konteksten opplæringen/oppdragelsen er innvevd i;

- arbeide med sin egen utvikling som lærer.

Innhold

1. Læreren og eleven
2. Læreren og organisasjonen
3. Læreren og samfunnet

1. Læreren og eleven

Studentene skal kunne

- planlegge, gjennomføre, lede og vurdere læringsarbeid;
- samarbeide med elevene omkring læringsmiljø og læringsarbeid;
- kommunisere med elever på en engasjert måte;
- skape et inkluderende læringsmiljø slik at elevene trives, utvikler seg og lærer;
- bruke ulike undervisningsformer som f. eks formidling og veiledning;
- vurdere elevarbeider og læringsprosesser og benytte ulike vurderingsformer;
- kartlegge elevenes læreforutsetninger og tilpasse opplæringen til den enkelte elev;
- bidra til å identifisere og iverksette tiltak for elever med særskilte opplæringsbehov, bl. a. knyttet til ulike lærevansker og sosioemosjonelle problemer.

2. Læreren og organisasjonen

Studentene skal kunne

- gjøre rede for skolens oppbygging, samarbeidspartnere og støtteapparat;
- beskrive og vurdere rammebetingelsene for læring;
- samarbeide i team;
- kommunisere med kolleger, ledelse og andre samarbeidspartnere;
- beskrive og vurdere skolens organisasjon og kultur som utgangspunkt for skoleutvikling;
- delta aktivt i det kollegiale fellesskapet, ta ansvar på møter og for skolens utvikling.

3. Læreren og samfunnet

Studentene skal kunne

- beskrive og vurdere skolens samarbeid med ulike personer/institusjoner i lokalsamfunnet;
- videreutvikle sin egen lærerkompetanse;
- beskrive og vurdere lærerarbeid i forhold til den kulturelle utvikling i samfunnet;
- beskrive og vurdere den betydning ulik kulturell bakgrunn har for opplæring/oppdragelse;
- delta i faglig og pedagogisk utviklingsarbeid;
- delta i ulike former for skolevurdering og skoleutvikling.

Organisering og arbeidsmåter

Praksisopplæringen inngår i den obligatoriske delen av studiet, er veiledet og har et omfang på 12 uker inkludert for- og etterarbeid. Fylkene Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold og Vestfold er utdanningens nærmeste praksisfelt.

Praksisopplæringen foregår i to perioder. Begge perioder inneholder observasjonspraksis og undervisningspraksis. I høstsemesteret har studenter med kunstfaglig bakgrunn praksis i grunnskolen, mens studenter med dramafaglig bakgrunn har praksis i grunnskole eller kulturskole. I vårsemesteret legges praksis til videregående skole, folkehøgskole eller annen voksenopplæring for begge studentgrupper.

Før hver praksisperiode avholdes et praksismøte for studenter, øvingslærere, praksisveiledere og praksisansvarlig ved avdelingen. Hensikten er å bli kjent med hverandre og innlede planleggingen av praksisperioden. Den siste uken før undervisningspraksis avsettes til forberedelse av undervisningsopplegg hvor praksisgruppene blir veiledet av praksisveilederne og øvingslærerne.

I praksisperioden opprettes et forum i Classfronter. Her kan studenter utveksle erfaringer og drøfte problemer med medstudenter, faglærere og praksisveiledere.

Etter hver praksisperiode avsettes det én uke til å jobbe med tverrfaglige oppgaver (f. eks. pedagogikk, fagdidaktikk og IKT) knyttet til muntlig fremføring og rapportskriving.

Praksisperioden i høstsemesteret

Praksisperioden innledes med tre observasjonsdager i løpet av én uke. Hensikten er å observere og bli kjent med elever, fag, skole og øvingslærer.

Undervisningspraksis i grunnskole, folkehøgskole eller kulturskole er til vanlig tre uker fordelt på tre til fem dager pr. uke, avhengig av øvingslærers timeplan. Praksisgruppen skal ha 16 timer undervisningspraksis og åtte timer veiledning pr. uke. Studentene skal i tillegg delta i øvingslærers andre oppgaver ved praksisskolen, som lærermøter og lignende.

Praksisperioden i vårsemesteret

Praksisperioden innledes med to observasjonsdager hvor studenten kan observere og bli kjent med elever, fag og skole.

Undervisningspraksis i videregående skole, folkehøgskole eller annen voksenopplæring utgjør fire uker fordelt på tre til fem dager avhengig av øvingslærers timeplan. Undervisning og veiledningssamtaler skal i gjennomsnitt utgjøre henholdsvis 18 og ni timer pr. uke. Studentene skal i tillegg delta i øvingslærers andre oppgaver ved praksisskolen, som for eksempel lærermøter og lignende.

Arbeidsdag

All praksisopplæring er obligatorisk og studentene må forvente en arbeidsdag i praksisskolen fra kl. 08.00 - 16.00. Når studentene skal delta i f. eks teamsamarbeid, personalmøter, foreldremøter, konferanser m.m., kan dette bli lagt til tidspunkter som ligger utenfor tidsramme kl. 08.00 - 16.00. På folkehøgskoler, i kulturskoler og i voksenopplæringen må studentene være innstilt på utstrakt bruk av ettermiddags- og kveldsundervisning.

Praksisgruppen

Praksisopplæringen gjennomføres i grupper på to eller tre studenter. Studentene samarbeider i hele praksisperioden for å løse gruppens forskjellige oppgaver. Samtidig skal praksisgruppen være en ressurs for den enkelte student som har ansvar for egne undervisningsøkter. Kommunikative ferdigheter og yrkeskompetanse trenes når studentgruppen sammen med øvingslærer reflekterer over undervisningsforløp og andre hendelser i klasserommet. Studentenes veiledningskompetanse blir styrket når studentene deltar i veiledning av hverandre.

Fravær

Hvis en student p.g.a. sykdom eller av annen årsak uteblir fra praksis, har studenten plikt til straks å melde fra til øvingslærer og medstudenter i gruppen. Dersom fraværet strekker seg over mer enn to dager, skal studenten også melde fra til avdelingens praksisansvarlig og praksisveileder ved høgskolen.

Ved fravær utover tre dager skal det framlegges dokumentasjon på de forhold som forårsaker fraværet. Denne leveres øvingslærer innen én uke etter sykefraværet og følger siden vurderingsheftet

til avdelingen. Slik dokumentasjon fritar ikke studenten fra praksisopplæringen. Fravær kan føre til at studenten ikke får avsluttet studiet til fastsatt tid.

Alt fravær utover en dag må tas igjen.

Avdelingens praksisansvarlig avgjør sammen med øvingslærer hvordan praksisopplæring skal tas igjen. Ekstra praksisdager kan bli lagt på egne studiedager eller etter endt undervisning på høgskolen slik at obligatorisk undervisning på høgskolen ikke blir berørt.

Øvingslærer kan gi studenten permisjon fra praksisopplæringen for enkelttimer og inntil en hel dag i løpet av en praksisperiode.

Studenter som har tillitsverv ved avdelingen og kan dokumentere dette overfor avdelingens praksisansvarlig og øvingslærer, har rett til inntil to dager permisjon fra praksisopplæringen pr. semester. Søknad med dokumentasjon på slikt studentpolitisk arbeid må til vanlig foreligge i god tid før praksisperioden.

Taushetsplikt

Studentene må sette seg inn i de gjeldende lover, forskrifter, regler og instrukser ved praksisskolen/praksisstedet. Alle studenter i lærerutdanning er underlagt lovbestemt taushetsplikt som gjelder for elever og foresatte. For hver praksisperiode må studenten levere en skriftlig taushetserklæring til øvingslærer som oppbevarer den mens studenten er i praksisopplæring.

Arbeidskrav

Arbeidskrav vurderes til "Godkjent"/"Ikke godkjent". Følgende arbeidskrav må være innfridd og resultat godkjent for at studenten skal kunne få bestått praksisopplæring:

- deltakelse i alle møter knyttet til forberedelse, gjennomføring og etterarbeid av praksisopplæring;
- deltakelse i praksisgruppens oppgaver;
- levering av undervisningsplaner i god tid før undervisningspraksis til øvingslærer og praksisveiledere;
- to muntlige fremlegg i gruppe knyttet til praksisperiodene høst og vår;
- to skriftlige grupperapporter knyttet til praksisperiodene høst og vår leverert i to eksemplarer til teamkoordinator.

Arbeidskrav skal være innfridd innen fastsatt(e) frist(er). Gyldig fravær dokumentert ved for eksempel legedokumentasjon, fritar ikke for innfrielse av arbeidskrav.

Veiledning og vurdering i læringsløpet

I praksisopplæringen foregår en kontinuerlig vurdering av studentenes evne til å mestre læreryrket. Vurderingen er utgangspunkt for veiledning i forbindelse med forberedelse, gjennomføring og etterarbeid av praksisperioden. Øvingslærer, praksisveileder og praksisgruppe utgjør et veilederteam med felles ansvar for veiledning i praksisopplæringen.

I forberedelsesfasen blir praksisgruppen veiledet på høgskolen av praksisveileder og i øvingsskolen av øvingslærer. I undervisningspraksisen på øvingsskolen har øvingslærer hovedansvaret for veiledningen. Praksisveileder besøker øvingsskolen én dag i perioden og deltar i studentenes undervisning og påfølgende veiledning. I etterarbeidsfasen på øvingsskolen har øvingslærer ansvar for veiledningen når studentene skal vurdere, systematisere og reflektere over sine egne og medstudenters erfaringer og handlinger. Tilbake på høgskolen veileder praksisveilederne i forhold til de muntlige fremlegg og praksisrapportene.

Studentene skal motta veiledning, men de skal også *selv* søke veiledning hos øvingslærer og praksisveileder. Gjennom veiledning skal studentene bli bevisst sin egen mestring av læreryrket og kunne identifisere områder for videre utvikling.

Mot slutten av hver undervisningspraksis skal den enkelte student gjennom samtale med øvingslærer gjøres kjent med øvingslæreres oppsummerende vurdering av perioden. Oppsummeringen blir dokumentert i " Veilednings- og vurderingshefte i praksisopplæring ".

Heftet følger studenten i begge praksisperioder. I heftet vurderer øvingslærer ulike sider av studentens mestring av læreryrket. Vurderingen er formativ, dvs. knyttet til studentens utvikling, og summativ, dvs. knyttet til vurdering av bestått/ikke bestått periode.

Øvingslærer utfyller og sender "Veilednings- og vurderingshefte i praksisopplæring" til praksisansvarlig ved Avdeling for estetiske fag senest to uker etter avsluttet praksis. Teamkoordinator sørger for at praksisveiledere og studenter får heftene til gjennomlesing og underskrift, og returnerer heftene til praksisansvarlig.

For å få karakteren bestått i praksisperioden, må studenten:

- ha dokumentert tilstrekkelig evne til å planlegge, forberede, begrunne og vurdere undervisning;
- ha dokumentert tilstrekkelig ferdighet i å gjennomføre, organisere, lede og vurdere læringsprosesser;
- ha vist tilstrekkelig evne til samhandling og kommunikasjon med elever, medstudenter og øvingslærer;
- ha dokumentert tilstrekkelig ferdighet i å erindre og drøfte praksis i et didaktisk, fagdidaktisk og yrkesetisk perspektiv;
- ha vist tilstrekkelig vilje til å ta imot veiledning, arbeide med og reflektere over sin egen utvikling som lærer;
- ha vist tilstrekkelig engasjement og initiativ i samværet med elevene.

Se for øvrig avsnittet "Mål og målområder" (over).

Tvil om bestått praksisperiode

Den interne praksisveilederen på avdelingen skal i god tid før halve praksisperioden er gjennomført ta kontakt med øvingslærer for å drøfte om det har oppstått tvil om noen av studentene vil bestå praksisperioden. Dersom slik tvil foreligger må det komme helt klart frem om tvilen dreier seg om faglig og fagdidaktisk egnethet eller tvil om studenten er skikket for faglæreryrket. Praksisveileder skal i slike tilfeller delta sammen med øvingslærer på møter med studenter knyttet til varsel om tvil. Se også avsnitt om lærerskikkethet.

Studenten skal gis et skriftlig varsel om at vedkommende står i fare for å ikke bestå praksisperioden. Varsel må gis og møtet holdes seinest halvveis i perioden. Studenten må deretter vise tilfredsstillende deltakelse og måloppnåelse i resten av praksisopplæringen i praksisperioden for å få bestå den aktuelle praksis.

Dersom det etter varseltidspunktet oppstår forhold som er av en slik art at det utvilsomt ville ført til ikke bestått praksis dersom det hadde oppstått tidligere, skal det likevel kunne føre til at praksisperioden ikke blir godkjent. Et praksisutvalg utnevnt av Avdelingsstyret fatter endelig vedtak om ikke bestått praksis.

Utsatt eller ikke bestått praksisperiode

Studenter som får vurderingen "Ikke bestått" i en praksisperiode, kan framstille seg til ny praksisperiode det påfølgende studieår når ordinær praksisperiode organiseres.

Studenter som på grunn av gyldig fravær ikke får godkjent en veiledet praksisperiode, må ta praksisperioden eller deler av denne om igjen. Med gyldig fravær menes fravær på grunn av dokumentert sykdom eller annen dokumentert tvingende fraværsgrunn.

Avdelingens praksisansvarlig avgjør sammen med øvingslærer hvordan slik praksisopplæring kan tas igjen. Studenten må legge ekstra praksisdager på egne studiedager eller etter endt undervisning på høgskolen slik at obligatorisk undervisning på høgskolen ikke blir berørt. Slik utsatt praksisopplæring kan kollidere med obligatorisk tilstedeværelse i andre fag og føre til at studenten må bruke et ekstra år.

Hver praksisperiode kan tas om igjen én gang.

Lærerskikkethet

Høgskolen vurderer løpende om studentene er skikket for læreryrket. Øvingslærer skal sende en begrunnet tvilsmelding til praksisansvarlig, hvis det oppstår tvil om lærerskikketheten til en student. Det er utarbeidet regelverk om skikkethetsvurdering. *Forskrift om skikkethetsvurdering i lærerutdanningene* finnes på www.hio.no (> For studenter > Regler og saksgang). *Interne prosedyrer for skikkethetsvurdering i lærerutdanningene ved Avdeling for estetiske fag* finnes på avdelingens nettsted (> For studenter > Praksisopplæring).

Avsluttende vurdering

Den avsluttende vurdering i praksisopplæringen uttrykkes med karakterene "Bestått"/"Ikke bestått". For å bestå praksis og få lærervitnemål må

- begge praksisperioder være vurdert til "Bestått";
- alle arbeidskrav være vurdert til "Godkjent".

Klage

Praksisopplæring regnes som muntlig prøve. Klager på avsluttende vurdering i praksisopplæring i praktisk-pedagogisk utdanning følger eksamensreglement for muntlige prøver, og kan bare gjelde formelle feil.

Vedlegg 1: Praktiske opplysninger

Refusjon av studentenes reiseutgifter

Det gis refusjon til praksisskoler utenfor takstsone 02 i SL-systemet, unntatt for studenter som bor i praksiskommunen. Refusjonen er det beløp som må betales fra og med takstsone 02 og til praksisskolen, beregnet etter rimeligste reisemåte. Refusjonsskjema leveres praksisansvarlig innen to uker etter avsluttet praksisperiode.

Helsedokumentasjon

Før praksisopplæringen starter, må studenter ha orientert seg om krav til medisinsk testing for tuberkulose. Se "Krav til medisinsk testing" på www.hio.no > For studenter > Regelverk og saksgang.

Krav om politiattest

Det er fastsatt at det skal kreves politiattest ved opptak til studium der studenter kommer i kontakt med bl.a. elever som del av praksisopplæringen. Dersom politiattesten viser at vedkommende student er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep eller grov vold, kan det få konsekvenser for gjennomføringen av studentens utdanning. Studenter som får tildelt studieplass i faglærerutdanningen i formgiving, kunst og håndverk eller i praktisk-pedagogisk utdanning og som ikke har merknad på politiattesten som er relevant for opptak til den aktuelle utdanningen, skal legge frem politiattesten for lærestedet senest ved studiestart. *forskrift om politiattest ved opptak til høgere utdanning*, se www.hio.no > For studenter > Regelverk og saksgang.